

Uunga siunnersuut: Utoqqaat illersuisuat pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. xx, xx. xxx 2019-imeersoq.
(Peqqissutsimut, Isumaginninnermut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalakkersuisoq)
(siullermeerneqarnera)

Demokraatini utoqqaat ukkatarilerneqarnerat nuannaarutigeqaarput. Sapaatip akunnerata kingullermi ataatsimiittarfimmi oqallittarnerit takutippaat ataatsimoorluta utoqqaat utoqqalinerneq atugassaanut pitsannguutaasussanik suliniutaasinnaasunik isumaqatigiiffeqarsinnaasugut. Taamaammat utoqqaat illersuisussaanik kissaateqarneq anguniagaq kusanartuuvoq tupaallannartuungilarli.

Oqallisigisariaqarparpulli qanoq iliorluta inuit ataasiakkaat pingaartinneqarlutik pingaaruteqartuunermillu misigisimanerat ilumut inatsisitigut qulakkeertariaqarneripput. Politikerit aaliagissuaat? Imaangila uagut sinaakkutissanik aqqissuussissussasugut, taamaalillutik inuit ataasiakkaat nammineq nuannaartorisaminik aallussinissaanut periarfissaqartilerlugit?

Uagut kalaaliusugut ileqqoriuarsimavarput ilaqqutagut inuunitsinni akuutinissaat. Nalliuttornerni, kuisitsoornerni persuarsiorfiusunilu allani kaffisortitsinerit tamatumuuna takussutaapput.

Isumaqarpugummi inuit akornanni ataqatigiinneq nersugaanermik misigititsisuusartut. Takuneqarluni tusaaneqarlunilu misigisimaneq pisortaqaarfimmiik asuli inuiaqatigiit aningaasaataanik allarpassuarneq atorsinnaasaraluatsinnik atuisunik pingaarnaruvoq. Allatut oqaatigalugu aningaasaativut qanoq atussanerlugit, inuiaqatigiittullu sumut ingerlarusunneqarluta eqqumaffiginerusariaqarparput.

Peqatigiiffiit qasusuillutik ataatsimoortitsisunik suliallit suliaminik ingerlatitseqqippata Naammangila? Ulluinnarni utoqqaat pisariaqartitaannik sulisunut kissalaartunut aningaasat atorutsigit iluarnerunngila? Apeqqut illuatungaanut aamma saassinnaavarput immitsinnullu aperaluta, sooq inuit ilaat isumaqalersimanersut Utoqqaat illersuisuanik pisariaqartitsisoqartoq? Inuiaqatigiinnik pisortanit akiliunneqartunik karsinullusooq poortorlugit inatsisinillu isumalluutilinnik pinngortitsinialernerpugut? Imaangila suna tamaat pisortanit aqunneqartuusussaasut sungiussimagipput?

Aningaasaqarnermut siunnersuisoqatigiit nalunaarput 2040-mi utoqqaat ullumerniik 3400-inik amerlanerussasut, tamannalu isumaqarpoq inuiaqatigiit agguataarneri nikeriartoqarneratigut peqqinnissaqarfimmut aningaasartuutissat amerlanerulissallutik. Utoqqaliartortilluta aningaasat atugarissaarnermut tapisiaasartut annertusiartortarneri ilutigalugu Demokraatiniit siunnersuutigerusupparput ullumi aningaasat taakkua paaqqutaritinnermut pingaarnermut, pinaveersaartitsinermullu atorineqassasut, tassami taamaaliornikkut innuttat amerlanerit iluaqutigisinnaangussammagit. Aningaasat taakkua utoqqaat illersuisussaannut atornagit.

Siunnersuummi maluginiarparput allaqqasoq ukiut tamaasa missingersuutit isumaqatigiinniutigineqartassasut saniatigullu aamma naatsorsuuserisumik atorfinitsitsisoqassalluni. Immitsinnut aperisariaqarpugut; allaffissornermut aningaasartuutigit suli alliaartortinniarpagut?

Demokraatit naameerput.

Allaffissorneq millisarusupparput, aningaasanullu inatsisissatut siunnersuummut annertuumik kissaateqarsimavugut allaffissornermut aningaasartuutaasartut 100 mio. koruuninik millineqassasut. Isumaqarpugut utoqqaat atugarisatigut pitsaanerusement inissisimaneruinnaasut aningaasanik amerlanerusunik toqqaannartumik tunineqarnikkut, soorlu ulluinnarni paaqqutarineqarnermi kommuninilu inunnik isumaginninnermi, taamaalillunilu utoqqaat inuulluataarsinnaanerunissaat qulakkeerneqarsinnaalluni.

2020-imut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi allaqqavoq 800.000 koruunit utoqqaat illersuisussaanut atorineqassasut. Uagut atorfilittannut utoqqarnik sullissisussanik aningaasat atorusunneruagut. Ulluinnarni ikiorneqarnissaq pingaarnerusutut isigaarput, soorlu uffarnissamut, nerinissamut assigisaanullu utoqqalineri inuuniarnermut oqilisaataasinnaasunut. Isumaginnittoqarfimmi pingaarnermi ineriartornermut iliuusissanik nassaarniartariaqarpugut nunatta napparsimaviini uninngasarnerit millisarniarlugit, taamaalillutalu utoqqaliartornermi inuuniarneq pitsanngorsassallutigut.

Paasisariaqarparput 2018-imi ilisimatusarnikkut utoqqaat inuuniarnerup tunngaviinik, inuunermi nalillit, Kalaallillu nunaanni peqqissutsikkut siuarsaanermik sammisaqartumik suliamik aallartitsisoqarsimammat Arctisk Aldring (AgeArc) aqqutigalugu. AgeArc nunatsinni utoqqaat pillugit ilisimasanik katersuiniarput, VELUX FONDEN-imiillu 5,6 mio. koruuninik tapiiffiqarsimallutik. Ilisimatusarfiup København-illu Universitetiata suleqatigiinneratigut ilisimatusarneq ingerlanneqarpoq, kommuunit ikiorniarlugit iliuutsit sorliit piviusunngortinneqassanersut utoqqalineri inuulluataarnissaq anguniarlugu. Demokraatinit ilisimatusarluni suliniut nersusareqaarput, inernerilu tusarnissaat qilanaarivarput.

Tusaatissatut tiguarput tusarniaanermi akissutini allaqqasoqarmat utoqqaat pisinnaatitaaffii utoqqarnullu atugassarititaasut immikkoortinneqassammata. Institut for Menneskerettigheder naapertorlugit utoqqarnut inuit tunngaviumik pisinnaatitaaffiitigut FN-imi isumaqatigiissummik peqanngilaq, FN-imili aamma Europarådet-imi maannakkorpiaq nalunaarutinik suliaqarput, utoqqaat pisinnaatitaaffiinik ukkatarinnilersitsisussanik.

Demokraatini nunatsinni pissutsinik tunngaveqartumik sulineri atugassatigullu pitsaanerusement aallartitsisinnasumik AgeArc-ip misissuinerani ilisimalikkat utaqqeqqaarusuppagut.

Tusarniaanermi akissutini maluginiarparput Sulisitsisut (GE) utoqqaat atugarisaanut aningaasartuutitut tunngassuteqartunik saqqummiussimmata, matumuuna utoqqaat illersuisuanut malitseqarnavianngitsunik. Tusaatissatut tiguarput siunnersuut aningaasalersuinerup tungaatigut utoqqartatsinnik pingaartitsinngilluinnarmat. Taamaakkaluartorli akuersaarparput UKA2019-imi utoqqalinersiutit qaffanneqarnissaannut suliniutaasussanut ataatsimiittarfitsinni isumaqatigiilluaratta.

Demokraatinit kiffaanngissuseq, nammineq aalajangiisinnasuseq, akisussaaffillu inuiaqatigiinnut utertikkusupparput. Aningaasartuutit utoqqaat paaqqutarineqarneranut paaqqutarinninnermilu sulisunut tunniukkusuppagut. Taamatut tunngavilersuilluta siunnersuut ataatsimiititaliamut eqqortumut

ingerlateqqikkusupparput, suliamut aningaasartuutaasussat qulaajarneqarnissaat anguniarlugu, saniatigullu inuiaqatigiittut pingaartitatsinnik oqallinnermi utoqqaat atugaat pillugit pisortat akisussaaffiat qanoq nassuiaaserneqassanersut, taamalilluta ersiutaasunut aaqqiiniarluta allffissornikkulli qaavatigut pilersitsinaveersaassalluta. Naggataatigullu Demokraatit Utoqqaat illersuisuanik piumasqaateqartoqarnersoq massakkorpiaq ilisimatusarnerup ingerlanneqartup inernissai aqqutigalugit takutinneqarumaartumik takusaqarnissaq kissaatigaat. Ataatsimiititaliaq sulilluarnissaanik kissaapparput.